

॥ ७१ ॥ ब्राह्मणकाम्या ब्राह्मणस्य इच्छातदाज्ञयेत्यर्थः संदध्यात्कुर्यात् ॥ ७२ ॥ अन्योऽधर्मः कामात् इच्छया साधुना कर्मणा ॥ ७३ ॥ स्त्रीधूर्तके स्त्रियां धूर्ते चेत्येकवद्भावः ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ वाक्शल्यं दुर्व
 चनं अनाम्नायः अनभ्यास एव मलयेषां ॥ ७९ ॥ बाल्हीकाः पंचानां सिधुषष्ठानां नदीनां यत्र संगमः बाल्हीकानामतेवेशाः विप्रवासः प्रवासः ॥ ८० ॥ ८१ ॥ स्वप्नेन शयनेन ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ यदि ते स्वेषु पुत्रेषु पां
 हिंसा बलमसाधूनां क्षमा गुणवतां बलं ॥ अष्टौ तान्यव्रतघ्नानि आपो मूलं फलं पयः ॥ ७१ ॥ हविर्ब्राह्मणकाम्या च गुरोर्वचनमौषधं ॥ न तत्परस्य संदध्यात् प्रतिकू
 लं यदात्मनः ॥ ७२ ॥ संग्रहेणैष धर्मः स्यात्कामादन्यः प्रवर्तते ॥ अक्रोधेन जयेत्क्रोधमसाधुं साधुना जयेत् ॥ ७३ ॥ जयेत्कदर्यदानेन जयेत्सत्येन चानृतं ॥ स्त्रीधूर्तकेऽ
 र्यशो बलं ॥ अतिक्लेशेन ये रथाः स्युर्धर्मस्यातिक्रमेण वा ॥ ७६ ॥ अरेर्वा प्रणिपातेन मास्मतेषु मनः कृथाः ॥ अविद्यः पुरुषः शोच्यः शोच्यं मैथुनमप्रजं ॥ ७७ ॥ नि
 हाहाराः प्रजाः शोच्याः शोच्यं राष्ट्रमराजकं ॥ अध्वाजरादेहवतां पर्वतानां जलं जरा ॥ ७८ ॥ असंभोगो जरास्त्रीणां वाक्शल्यं मनसोजरा ॥ अनाम्नायमलावेदा ब्रा
 ह्मणस्याव्रतं मलं ॥ ७९ ॥ मलं पृथिव्या बाल्हीकाः पुरुषस्यानृतं मलं ॥ कौतूहलमलासाध्वी विप्रवासमलाः स्त्रियः ॥ ८० ॥ सुवर्णस्य मलं रूप्यं रूप्यस्यापि मलं त्रपु ॥
 ज्ञेयं त्रपु मलं सीसं सीसस्यापि मलं मलं ॥ ८१ ॥ न स्वप्नेन जयेन्निद्रां न कामेन जयेत्स्त्रियः ॥ न धनेन जयेद्दग्धिनपानेन सुरां जयेत् ॥ ८२ ॥ यस्य दानजितं मित्रं शत्रु
 वोयुधिनिर्जिताः ॥ अन्नपानजिता दाराः सफलं तस्य जीवितं ॥ ८३ ॥ सहस्रिणोऽपि जीवन्ति जीवन्ति शतिनस्तथा ॥ धृतराष्ट्रविमुंचेच्छां न कथंचिन्न जीव्यते ॥ ८४ ॥
 यत्पृथिव्यां व्रीहियं हिरण्यं पशवः स्त्रियः ॥ नालमेकस्य तत्सर्वमिति पश्यन्नमुत्थति ॥ ८५ ॥ राजन्भूयो ब्रवीमि त्वां पुत्रेषु सममाचर ॥ समता यदि ते राजन् स्वेषु पां
 दुसुतेषु वा ॥ ८६ ॥ इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि प्रजागरपर्वणि विदुरवाक्ये एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ३९ ॥ ॥ ७३ ॥ विदुर उवाच यो भ्यर्चितः
 सद्गिरसज्जमानः करोत्यर्थं शक्तिमहापयित्वा ॥ क्षिप्रं यशस्तं समुपैति संतमलं प्रसन्ना हि सुखाय संतः ॥ १ ॥ महान्तमप्यर्थमधर्मयुक्तं यः संत्यजत्यनपारुष्ट एव ॥
 सुखं सुदुःखान्यवमुच्यते जीर्णां त्वचं सर्प इवावमुच्य ॥ २ ॥ अनृते च समुत्कर्षो राजगामिचपैशुनं ॥ गुरोश्चालीकनिर्वधः समानि ब्रह्महत्यया ॥ ३ ॥
 डवेषु च समता स्तिर्हि सर्वेषु सममेवाचर यथा भागं राज्यं तेभ्यो देहीत्यर्थः ॥ ८६ ॥ इति उद्योगपर्वणे नैलकंठीये भारतभाष्ये एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ३९ ॥ ॥ ७३ ॥ यो भ्यर्चित इति असज्जमानः अभिमानशून्यः
 शक्तिमहापयित्वा अनतिक्रम्य यथाशक्तीत्यर्थः संतं साधुं उपैति लभते यतः प्रसन्नाः संतः साधवः सुखाय अलं सुखं दातुं पर्याप्ताः ॥ १ ॥ अनपारुष्टः परैरपकर्षं अप्रापितोऽपि ॥ २ ॥ समुत्कर्षः अनृतेन जय इत्यर्थः ॥ ३ ॥